

Euroopa Liidu ühine välis- ja julgeolekupoliitika, laienemine

11. Euroopa Liidu välis- ja julgeolekupoliitika keskmeks peab olema **Ukraina võidu nimel töötamine, Ukraina igakülgne toetamine ja tema jõupositsiooni kindlustamine. Õiglase ja kestva rahu lahutamatuks osaks on Venemaa vastutusele võtmine ja julgeolekutagatised, mis välistavad tulevase agressiooni**. Otsuseid Ukraina ja Euroopa julgeoleku kohta ei saa teha ilma Ukraina ja Euroopata. Eesti ei tunnista kunagi piiride jõuga muutmist ning riikidele peab jääma õigus valida ise oma julgeolekukorraldus ja alliansid.

12. Ukraina **kaitsevõimet** tuleb toetada pikka aega ja võimalikult suures mahus, ka siis, kui sõja aktiivne faas lõppeb. Vaja on tagada Ukrainale pikaajaline **jätkusuutlik makrofinantsabi** ning tagada Euroopa Liidu ja partnerite koordineeritud toetus Ukraina **ülesehitusele**.

13. Euroopa Liidu pikaajaline **Venemaa ohjeldamise poliitika** peab tagama, et Venemaa ei oleks võimeline agressiooni jätkama ja kannaks vastutust. Selle aluseks peab olema **ühine ohupilt** ELis, mille kohaselt on Venemaa Euroopa Liidule pikaajaline strateegiline oht.

14. Euroopa Liit peab toetama Ukraina vastu toime pandud **agressioonikuriteo eritribunali** asutamist Euroopa Nõukogu raames ja saama selle liikmeks.

15. Venemaa suhtes tuleb kehtestada **täiendavaid ja võimalikult suure mõjuga sanktsioone** seni, kuni Venemaa jätkab agressioonisõda Ukraina vastu. Sanktsioonid peavad kehtima kuni Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse taastamiseni tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides ja kuni Venemaa hüvitab sõjakahjud. Erilise tähelepanu all on energiakandjad, varilaevastik ja Venemaa sõjalist taastumist võimaldav tehnoloogia. Toetame Vene ja Valgevene kaupadele võimalikult kõrgeid Euroopa Liidu tariife.

16. Venemaa **külmutatud varade põhiosa tuleb võtta kasutusele** Ukraina heaks. Külmutatud varad peavad jääma külmutatuks, kuni Venemaa hüvitab Ukrainale kahjud või kuni varade põhiosa võetakse kasutusele.

17. **Kõik võimalikud Euroopa Liidu sammud, mis on tõlgendatavad Venemaaga suhete normaliseerimisena, peavad sõltuma Venemaa eelnevatest sammudest põhjustatud materiaalse ja moraalse kahju hüvitamisel**. Vältida tuleb igasugust ELi majanduslikku sõltuvust Venemaast.

18. Euroopa Liit peab välja töötama ja ellu viima kõikehõlmava **strateegia Venemaa sabotaaži ja vaenuliku mõjutustegevuse ennetamiseks ja tõrjumiseks** nii Euroopa Liidus kui ka naabruskonnas, eriti ELi kandidaatriikides. Selle raames peab Eesti oluliseks rakendada ELis **Venemaa kodanike suhtes ühtlaselt ranget viisa- ja elamisloapoliitikat**.

19. **Kuna Euroopa Liidu välispoliitika tugevus ja tõsiseltvõetavus peitub ühtsuses, ei tohi selle**

järjepidev pahatahtlik rikkumine ja õõnestamine saada põlistatud. Eesti tugev eelistus on alati ELi-ülelised lahendused. Samas võib teatud kiireid tegusid nõudvates küsimustes olla vajalik liikuda esmalt edasi tahtekoalitsiooniga, kui üks või mitu liikmesriiki blokeerib põhimõtteliselt edasiliikumist. Juhul, kui mõni liikmesriik on järjepidevalt ja sihikindlalt ohuks Euroopa Liidu väärtustele, peaks Euroopa Liit tegutsema ning **kaaluma hääleõiguse äravõtmist vastavalt aluslepingutele.**

20. ELi jaoks on oluline võimalikult **stabiilne ja toimiv Atlandi-ülene suhe.** On oluline, et EL ja USA oleksid partnerid, kes töötavad ühiste eesmärkide nimel koos ja arvestavad üksteise strateegiliste huvidega. Selleks on vaja regulaarset suhtlust ning ELi tegevusplaani majanduslikuks ja poliitiliseks koostööks. Töötada tuleb kaubandustõkete kõrvaldamise nimel. Vajaduse korral peab EL seisma ühtselt enda huvide eest.

21. Hiina toetab Venemaa agressioonisõda ning käitub globaalsel areenil üha jõulisemalt ja süsteemsemalt. Seetõttu tuleb **ajakohastada ja tugevdada ELi Hiina-suunalist poliitikat**, mis tugineb ELi senisele kolmesele lähenemisele Hiinale (partner, konkurent, rivaal), kuid tuvastaks ja võtaks rohkem arvesse ka Hiinast tulenevaid väljakutseid.

22. Euroopa Liit peab võtma **aktiivse ja juhtiva rolli rahvusvahelistes organisatsioonides** koostöös samameelsete riikidega, et vastustada katseid asendada rahvusvaheline reeglitel põhinev maailmakord multipolaarse ning jõul ja mõjusfääridel põhineva korraga.

23. Oluline on jätkata pingutusi **globaalsete partnerite** kaasamiseks. ELi suhtluses globaalsete partneritega ja nende hõlmamise tegevuskavas peab olema kesksel kohal Venemaa agressiooni vastane tegevus ja Ukraina toetamine. Partnerite tegutsemine neis küsimustes mõjutab võimalikke koostööprojekte ELiga.

24. Eesti soovib kiirendada **uute ELi vabakaubanduslepete ja partnerlussuhete** sõlmimist riikide ja regioonidega (sealhulgas Mercosuri, Mehhiko ja Indiaga), et avada ELi kodanikele ja ettevõtetele uusi turge ja investeerimisvõimalusi, suurendada ELi majanduslikku julgeolekut ja vähendada kriitilisi sõltuvusi. Ukraina lõimimiseks ELi ühtse turuga on vaja täielikult rakendada vabakaubanduspiirkond ning asendada ajutised lahendused püsivatega.

25. **Euroopa Liidu arengukoostöö** peab olema paremini koordineeritud ja edendama ELi huvisid. Selleks tuleb kasutada muu hulgas **Global Gateway strateegiat**, et aidata globaalsetel partneritel arendada olulisi projekte digi-, küber-, kliima-, taristu- ja energia- jm koostöö kaudu.

26. **ELi laienemine** on strateegilise tähtsusega. Tegu on ELi tugevaima hoovaga, et suurendada ühist väärtusruumi, julgeolekut ja jõukust Euroopas. **Toetame Ukraina, Moldova ja Lääne-Balkani riikide ELi integratsiooni**, mis arvestab kandidaatriikide mõõdetavaid edusamme. Täielik joondumine ELi ühtse välis- ja julgeolekupoliitikaga, sh sanktsioonides, on uues geopolitiilises kontekstis olulisem kui kunagi varem. Ukraina ELiga integreerimist tuleb kiirendada, arvestades Ukraina edusamme liitumisprotsessis, ning et tagada Ukraina julgeolekut ning majanduslikku ja poliitilist stabiilsust.

27. EL peab tegema **ettevalmistusi ning tagama suutlikkuse uute liikmesriikide vastuvõtmiseks.** ELi

ettevalmistused uute liikmesriikide vastuvõtmiseks peavad toimuma paralleelselt laienemisprotsessiga.

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 19.06.2025